

Syyskuun alussa julkaistun kirjani ”Emumunaus” toiseen painokseen tein kuun puolivälissä seuraavan päivityksen liittyen erinäisiin uusiin rahapoliittisiin ulostuloihin. Ensimmäisen painoksen tekstiä ei tarvinnut miltään osin muuttaa. Nämä päivityksen ovat täydentäviä detaljeja.

Järjestelmäkriisin kotikentällä Yhdysvalloissa ei olla köyhiä eikä kipeitä, kun tavoitteena on kansantalouden kasvu. Niinpä siellä keskuspankki Fed ilmoitti aloittavansa uuden kierroksen velkaelvytystä (QE3) bittirahalla taloudellisen kasvun lisäämiseksi ja kahdeksan prosentin suuruisen työttömyyden vähentämiseksi. Fed ilmoitti ostavansa yksityistä velkaa jälkimarkkinoilta ilman ostoille asetettua takarajaa sekä jakavansa yksityisille pankeille nollakorkoista lainaa ainakin vuoteen 2015 saakka. Jos sillä oli tarkoitus saada pörssikurssit nousuun, se onnistui, ja operaatio veti nousuun mukaan myös raaka-aineiden hinnat. Inflaatio alkaa näin odotuttaa itseään, eikä vain Amerikassa. Myös Euroopassa annettiin pörseille hemohessia.

Samoihin aikoihin Fedin QE3:n kanssa Euroopan keskuspankki (EKP) ilmoitti alkavansa ostaa OMT:n nimellä kulkevilla kaupoilla ylivelkavaltioiden lähiaikoina erääntyviä velkapapereita jälkimarkkinoilta ilman ostojen määrän ylärajaa. Sitä, että näitä valtioiden liikkeelle laskemia obligatioita ostetaan sijoittajilta eikä suoraan valtioilta, perustellaan tutuksi tulleella EU:n perustuslain 125. artiklalla. Sen mukaan Euroopan keskuspankki ja EU:n jäsenmaat eivät saa ryhtyä yhteisvastuuseen toisten maiden veloista. EKP pitää näitä jälkimarkkinaostoja laillisina, mutta esimerkiksi Saksan keskuspankki (Buba) ei pidä. Saksan perustuslakituomioistuin ilmoittaa tutkivansa näiden seteli- eli bittirahoituksella tehtävien ostojen laillisuutta.

Syyskuun puolivälissä tämä tuomioistuin julkisti alustavan kannanottonsa niihin kanteisiin, joita sille oli tehty Saksan liittopäivien elokuisesta päätöksestä hyväksyä valtioiden välinen sopimus Euroopan vakausmekanismista (EVM). Tuomioistuimen mielestä parlamentin päätös oli laillinen ja sopusoinnussa Saksan perustuslain kanssa.

Jos olisi päätetty toisin, olisi alkanut rahamarkkinoilla hurlumhei ja Emu olisi hajonnut. Sellaista riskiä eivät Karlsruhen tuomarit uskaltaneet ottaa, ja niin Saksa saattoi lähettää peruspääomaosuutensa Luxemburgiin perustetulle EVM-osakeyhtiölle. Rahaa tarvitaan ensi vaiheessa Kyproksen ja mahdollisesti Slovenian pankkien pelastamiseen. Lisää rahalähetyksiä Saksan 190 miljardin euron (ja Suomen 1,4 miljardin) suuruisesta maksukiintiöstä saatetaan tarvita Espanjan pankkien pelastamiseen.

Saksan perustuslakituomioistuimen päätöksessä suljettiin pois mahdollisuus EVM:n rahanlainaukseen EKP:ltä. Se torpedoi suunnitelman EVM:lle myönnettävistä pankkioikeuksista.

Samassa yhteydessä EVM:n laillistamisen kanssa perustuslakituomioistuin totesi Saksan perustuslain mukaan lailliseksi myös liittopäivien päätöksen Emun uudesta vakaus- eli budjettikurisopimuksesta (fiscal compact), joka lisää EU:n komission toimivaltaa jäsenmaiden tulo- ja menoarvioihin.

Saksan perustuslakituomioistuimen ennakkopäätöksellä ei oteta kantaa siihen, onko vakaussopimus laillinen Suomen perustuslain mukaan. Meidän perustuslakimme artikkelit 3 ja 83 antavat Suomen eduskunnalle yksinvaltaa päättää Suomen tulo- ja menoarviosta. Niinpä meidän tulee päättää asia oman perustuslakimme mukaan, ja se merkitsee vaikeutettua hyväksymismenettelyä. Kun kyseessä on hallitusten välinen sopimus eikä EU:n päätös, Suomen perustuslakia ei saa joustattaa poliittisella päätöksellä niin, että se käsiteltäisiin 96. artiklan mukaan vain EU-asiana. Sopimus tehtiin EU:n perustuslain kiertämiseksi, eikä sellaisella laittomuudella voida perustella Suomen perustuslain rikkomista.

Kataisen hallitus ei kuitenkaan pitänyt – kunnallisvaalisysteistä? – kiirettä itsenäisen valtion budjettivallasta luopumisen tuomista eduskunnan päätettäväksi. Harvassa ovat silloin kansanedustajat, jotka osaavat ennakolta nähdä tämän budjettikuri- ja ”vakaussopimuksen” ilmeisen ristiriitaisuuden Suomen perustuslain kanssa. Kansanedustajat säättävät lakeja kädestä suuhun, isoja paloja pureksimatta.

Tämä EU:n rakenteiden ulkopuolella tehty sopimus on tärkeydessään yksi niistä asioista, joista Suomen valtion virallinen pessimisti Raimo Sailas kirjoitti EU-naivisuutensa itseinhon puuskassa *Kanavassa* näin: ”Ei ole haluttu myöntää, että edessä on valintoja, jotka voivat olla itsenäisen Suomen suvereniteetin kannalta yhtä tärkeitä kuin sotien yhteydessä tehdyt päätökset, EU:n jäsenyys tai talous- ja rahaliittoon meno.”

Laki ja laittomuus astuvat EU:ssa yhtä jalkaa.

Tämä kävi ilmi siinä Euroopan keskuspankin neuvoston kokouksessa, jossa EKP päätti ruveta uudelleen ostamaan ongelmamaiden velkakirjoja. Saksan keskuspankin (Buba) pääjohtaja Jens Weidmann jäi yksin vastustamaan näitä hänen laittomiksi tulkitsemiaan ostoja. Hänet jätti yksin myös liittokansleri Angela Merkel, joka oli joutumassa EU:ssa poliittiseen eristykseen Ranskan, Italian ja Espanjan onnistuttua kokoamaan yhteisen rintaman Saksan mahtiasemaa vastaan. Uuden koalition syntyyn vaikutti elvytyksen nimeen vannoneen ja taloudellista kasvua luvanneen François Hollanden valinta Ranskan presidentiksi, ja hänen kanssaan olivat liitossa Goldman Sachs'n italialaiset MARIONetit Draghi ja Monti sekä Espanjan Rajoy.

Hollanden tähti on sammumassa hänen kotimaassaan, sillä hän antoi mitä ilmeisimmin valheellisia vaalilupauksia. Uskottavuutensa palauttamiseksi hän palanee polkemaan Saksan ja Ranskan vanhaa tandemia, jota Merkel ohjaa.

Euroopan keskuspankki on kaikista EU-instituutioista demokratiavapain, täydellisimmin puhdas demokratiasta. Se on itse voinut valita linjan, jonka mukaan se ei auta valtioita vaan pankkeja, ja jos se joskus auttaa valtioita, se tekee sen yksityisten pankkien välityksellä. Siitä on kysymys myös uudessa valtioiden obligaatioiden OMT-osto-ohjelmassa. Vaikka Buba Weidmann jäi sitä vastustaessaan EKP:n neuvostossa ilman kollegoidensa tukea, hänen takanaan on Saksan kansan enemmistö. Mieliäpidetutkimuksessa vain 18 % saksalaisista ilmaisi luottavansa EKP:n toimiin. Kun Merkel jätti Weidmannin yksin, hän itse joutuu tasapainoilemaan suosionsa veitsen terällä.

Merkelin retoriikka keskittyi takinkäännön jälkeen Euroopan keskuspankin osto-ohjelman ehtoihin: EKP ilmoitti vaativansa avustettavilta mailta sellaista kuria, jonka Troikka (IMF, EKP, EU:n komissio) oli kirjannut Kreikan, Portugalin ja Irlannin sopeutusohjelmiin. Portugalille määrättyjä ehtoja on jo lievennetty oikeistolaisen hallituksen saatua maan kansantuotteen

alenemaan kymmenkunta prosenttia, mutta näiden ehtojen pitävyys mitataan syksyllä 2012 Espanjan esittäessä EU:lle pyynnön talousavusta: saako se suurena maana vapautuksen pienemmiltä mailta vaadittavasta sisäisen devalvaation totaalipakosta. Espanjan pääministeri Mariano Rajoy katsoo saavansa kesäkuun huippukokouksen päätöksellä lainaksi 100 miljardia euroa EVM:stä ilman, että se alistetaan noudattamaan muiden määräämiä pakkoja, ja Italian Mario Monti vahvistaa niin päätetyn. Ristiriita tämän näkemyksen ja EKP:n kannan välillä on ilmeinen.

Siinä mielipideottelussa voi olla vain yksi voittaja. Sen täytyy olla EKP:n pääjohtaja Mario Draghi. Kukistettuaan Weidmannin EKP:n sisäisissä väännöissä hän on Euroopan mahtimies. Jos hänen linjansa, jolla muuten ei ole minkäänlaista demokraattista legitimitettä, menettää uskottavuuden, on Emu vaarassa. Tosin se on sitä muutoinkin.

Jäsenmaiden ylivelkaantumisen edessä EU:n komissio on ollut totaalisen neuvoton. Jotain tehdäkseen se ehdottaa EU:n lisäliittovaltioimista pankkiunionilla, johon liittyy velkojen yhteisvastuullistaminen. Pääkomissaari José Manuel Barroson tarkoituksena oli esitellä asia Strasbourgissa puheessa Euroopan parlamentille, mutta niin ei tapahtunut.

The Financial Times

tiesi kertoa, että se osuus poistettiin puheesta vain hetki ennen sen pitämistä. Saksa oli puuttunut asiaan ja ilmoittanut Barrosole, että pääkomissaarin ei ole sopivaa puhua EDIRASTA ja EDGARISTA eli pankkien talletussuojan ja pankkien saneeraus- ja pelastusrahaston yhteisvastuullistamisesta. Niinpä suuresti mainostetusta pankkiunionin esittelystä jäi jäljelle vain pankkivalvonnan yhteisöllistäminen Euroopan keskuspankin alaisuuteen.

Aikataulu, jonka mukaan uusi pankkivalvontavirasto käynnistyisi vuoden 2013 alusta, ei pidä. Sen huomasi Jyrki Katainenkin, mutta muilta osin hänen hallituksensa ministerit vaikenivat pitkään pankkiunionin yhteisvastuullisuuden ja sen muodostaman uhkan Suomen veronmaksajille. Emuun kuulumaton Ruotsi ilmoitti komissiolle suorasanaisesti, että näpit irti

Nordeasta, sitä ette pane konkurssiin millään EU:n päätöksellä.

Pankkiunionilla komissio haluaa käynnistää yhteisvastuukeräyksiä toisten maiden konkurssipankkien tallettajien säästöjen pelastamiseksi ja muiden maiden pankkien saneeraamiseksi sekä niiden konkurssien jälkien siivoamiseksi. Niissä asioissa Barroson vene ajoi karille ja sen pohja repesi, mutta komissio ei anna koskaan periksi. Se paikkaa vuotokohdan ja tuo asiansa uudelleen esille työtyyliinsä kuuluvalla väsytystaktiikalla.

Pankkiunionin yhteisvastuuosion kadottua Barroson puheesta siihen jäi vielä jäljelle kova ydin: EU on kehitettävä ”kansallisvaltioiden liitoksi”, jota hallitaan yhteisömetodilla. Pääkomissaari siis halusi – toisella nimellä – lisää liittovaltiota ja enemmän valtaa EU:n elimille pois kansallisilta parlamenteilta. Hän myös ehdotti Euroopan parlamentin vaalien ”eurooppalaistamista”. Se tapahtuisi niin, että europarlamentin budjetista puoluetukea saavat europuolueet asettavat – jäsenmaita kuulematta – eurovaaleihin omat pääkomissaariehdokkaansa.

Eurooppalaistaminen on epädemokratisoimista.